

Вокальний брейн-ринг

Конкурсно-ігрова програма для учнів старшої школи

Музичну гру «Брейн-ринг» під назвою «Вокальне мистецтво кінця XIX – початку XX сторіччя» пропонується проводити з учнями старшого шкільного віку (9-11 класи) у процесі позаурочної музичної діяльності на заняттях вокалу, хорових гуртках загальноосвітньої школи. Вона може бути формою поточного або підсумкового педагогічного моніторингу навчальних досягнень старшокласників, яка допоможе вчителю музики або музичному керівнику гуртка оцінити загальний рівень отриманих музичних знань, вокально-виконавських вмінь та навичок у учнів на позакласних заняттях співу.

Мета музичної гри – активізація та перевірка отриманих вокально-виконавських знань, умінь та навичок.

Завдання гри:

Освітні:

- Закріплення знань щодо вокальної спадщини українських композиторів (кінця XIX – початку XX сторіччя);
- Повторення матеріалу щодо вокальних творів композиторів минулого.

Розвивальні:

- Активізація вокально-виконавських вмінь, сценічної майстерності.

Виховні:

- Виховання у старшокласників любові до класичної музики, усталеного художнього смаку до виконання творів вокальної спадщини кінця XIX – початку XX сторіччя.

Обладнання:

- Музичні інструменти: фортепіано, синтезатор.
- Музичні прилади: комп'ютер, музичний центр, DVD-SD диски.

- Плакат з надписом: «Вокальна спадщина кінця XIX – початку XX сторіччя».
- «Чорний ящик».
- Конверти с запитаннями гри.
- Призові фішки «Скрипкові ключі» за правильні відповіді.
- Репродукції портретів українських композиторів.

Хід музичної гри «Брейн-ринг»:

1. *Організаційний момент:* розподіл на команди по 4-8 осіб, вибір командира, визначення назв команд.
2. *Вибір «Музично-інтелектуального журі».* Відбираються самі розумні, здібні учні, які на протязі навчання у школі проявили себе найкращим чином.
3. *Вступна бесіда.* «Протягом року ми з вами знайомились з вокальною творчістю українських композиторів кінця XIX – початку XX сторіччя, таких як Микола Лисенко, Кирило Стеценко, Яків Степовий, Денис Січинський та інших. Вивчали не тільки їх творчий шлях, музичний стиль написання кожного окремого митця, а ще й намагалися аналізувати та виконувати їх вокальні надбання. Сьогодні ми з вами підсумуємо наші знання виконанням найулюбленіших творів українських композиторів минулого та пригадаємо вокальних виконавців, у репертуар яких увійшли виконані твори...».
4. *Правила гри:*
Зараз ми зіграємо у відому гру «Брейн-ринг» та з'ясуємо, хто серед вас більш ерудований та здібний у вокально-виконавському плані. За жеребом капітани витягують ігровий номер своєї команди. Після удару в бубен я задаю питання команді. Хто знає відповідь серед учнів – піднімає руку. Капітани вирішують, хто буде зі школярів відповідати. Якщо відповідь не повна, команда може додати відповідь свого учасника. За правильну та повну відповідь команда отримує дві призові

фішки «Скрипковий ключ». Якщо відповідь невірна, право відповіді переходить іншій команді. Неповну відповідь однієї команди може доповнити інша, тоді призові фішки розподіляються між обома командами.

1 ігрове завдання – «Вікторина».

Командам потрібно усно відповісти на 7 тестових запитань:

Запитання для першої команди:

1. Українські композитори-послідовники М. В. Лисенка це:

- а) П. Сениця, Я. Барнич, В. Матюк;
- б) Я. Степовий, К. Стеценко; М. Леонтович;
- в) Ж. Колодуб, А. Мігай, М. Дремлюга.

2. У яких вокальних жанрах працювали українські композитори-класики?

- а) обробка народної пісні, солоспіви, опера;
- б) джаз, рок, поп-музика;
- в) ораторія, мадригал, оперета.

3. До віршів яких поетів зверталися композитори II половини XIX – початку XX сторіччя?

- а) Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки;
- б) Н. Мельниченко, С. Богдан, Б.-О. Горобчук;
- в) В. Стус, Л. Костенко, О. Пчілка.

4. Які теми були близькі українським композиторам кінця XIX – початку XX сторіччя?

- а) духовна (біблейська) тематика; філософська лірика; історична фантастика;
- б) тема медитації; теми глобальних катастроф; теми міфічних образів (богів, істот);
- в) громадянська, особиста лірика, ліричний музичний пейзаж.

5. Визначити загальні характерні стильові ознаки творчості українських композиторів-класиків:

а) стислість форми вокального твору; максимальний мінімалізм засобів музичної виразності; глибока психологізація художньо-образного змісту твору;

б) синтез національних мотивів з новими виражальними засобами у стилі естрадно-джазової музики; поліритмія;

в) насичення гармонії алітераціями та дисонансами; прагнення до широти та безперервності розвитку фразування; змальовування засобами музичної виразності фантастичних та казкових персонажів.

б. Вокальний твір «Вечірня пісня» на слова В. Самійленка увійшов до творчого доробку

а) Д. Січинського;

б) К. Стеценка;

в) І. Воробкевича.

7. Л. Ревуцький – продовжувач традицій:

а) М. Лисенка;

б) В. Барвінського;

в) С. Гулака-Артемовського.

Запитання для другої команди:

1. За основу вокальної творчості українські композитори кінця XIX – початку XX сторіччя брали:

а) античну творчість;

б) творчість середньовіччя;

в) народну творчість.

2. Жанр співо-ігор був притаманний творчості:

а) М. Лисенка;

б) М. Леонтовича;

в) Я. Степового.

3. Чи використовував К. Стеценко у романсі «Тихо гойдаються» зображальні елементи у музичній мові твору:

- а) так;
- б) ні;
- в) не знаю.

4. Епіграфом вокального циклу «Барвінки» Я. Степового є романс «Досить невільная думка мовчала» на слова Л. Українки, він є:

- а) «картиною» природи;
- б) закликком до боротьби за нове, краще життя;
- в) епіграфом кохання.

5. У якому вокальному жанрі М. Леонтович працював більше:

- а) жанр ораторії;
- б) жанр хорової обробки;
- в) жанр опери.

6. М. Лисенко – український композитор, який є:

- а) автором кантати «Хустина»;
- б) дослідником взаємозв'язків української музичної культури з іншими культурами (білоруською, польською);
- в) основоположником національної класичної музики.

7. У яких жанрах найбільш плідно працював Я. Барнич:

- а) оперета та пісня-танго;
- б) опера та кантата;
- в) хорова обробка та романс.

8. Додаткове запитання, якщо кожна команда дала по 7 правильних відповідей:

Оперу А. Вахнянина «Купало» ви можете віднести до:

- а) opera-seria;
- б) opera-buffa;
- в) grand-opera.

2 завдання – «Вокальний калейдоскоп». Визначення автора та назви твору за вокальним виконанням конкуруючої команди. За правильну назву автора дається одна фішка і за вірну назву твору ще одна фішка. Одна з команд

виконує романс-пісню П. Сокальського «Утоптала Стежечку», друга – дума Кобзаря з твору М. Лисенка «Ой кряче ворон» або К. Стеценка «Плавай, плавай лебедонько».

3 завдання – «Конкурс капітанів».

Капітанам потрібно швидко дати відповіді на запитання ведучої. Кожному капітану надається по 4 запитання:

1. *Які виконавці виконували партію Карася в опері С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм»? (Правильні відповіді: Іван Паторжинський, Борис Гмиря).*

2. *Ф. Колесса – композитор, який є:*

а) учнем В. Барвінського;

б) основоположником національного етнографічного музикознавства;

в) організатором смичкового квартету Українських січових стрільців;

(Правильна відповідь: основоположник національного етнографічного музикознавства).

3. *До яких українських композиторів зверталася у творчих пошуках Соломія Крушельницька, пригадайте виконувані твори? (Правильні відповіді: до обробок українських народних пісень Станіслава Людкевича «Зажурилась бідна дівчинонька», Віктора Матюка «Родимий краю» й інші).*

4. *П. Сениця у вас асоціюється як автор:*

а) музики до співо-ігор «Нещасна любов», «Капрал»;

б) серій солоспівів на тексти з «Кобзаря»;

в) опери «Купало».

(Правильна відповідь: серій солоспівів на тексти з «Кобзаря»).

5. *У репертуарі яких виконавиць звучали арії Наталки «Місяцю ясний», «Наталка-Полтавка» з опери М. Лисенка «Наталка-Полтавка»? (Відповіді: Марія Стеф'юк, Оксана Петрусенко й ін.).*

6. *Які оперні партії виконував сучасний український співак Дмитро Гнатюк? (Остапа з опери М. Лисенка «Тарас Бульба», Миколи з опери «Наталка-Полтавка» М. Лисенка).*

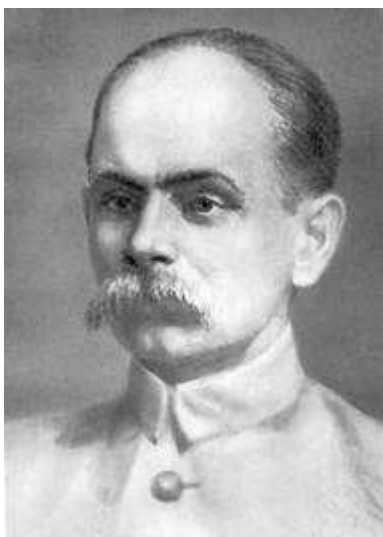
7. Який музичний твір В. Матюка увійшов до «золотого фонду» української вокальної музики ? («Веснівка»);

8. Який з композиторів є автором першої опери у Галичині? (А. Вахнянин).

За кожну правильну відповідь капітани команди отримують 1 призову фішку «Скрипковий ключ». Якщо один з капітанів відповідає не вірно, можливість відповісти отримує командир іншої команди.

4 завдання – «Хочу бути знавцем вокальної спадщини минулого». На комп'ютерний або мультимедійний екран виводилися портрети українських композиторів кінця ХІХ – початку ХХ сторіччя, капітани мали назвати ім'я та прізвище композитора.

Командир команди с чорного ящика достає портрет композитора. Завдання команди упізнати українського композитора. Приклади портретів надані нижче:

(К. Стеценко)

(М. Лисенко)

(М. Леонтович)

(А. Вахнянин)

(Я. Барнич)

(Ф. Колеса)

5 завдання – «Музична вікторина». Учасники команд прослуховують уривки музичних творів та вибирають правильну відповідь серед запропонованих написаних на картках варіантів.

1. Прослухайте та визначте, який з наданих творів належить О. Нижанківському, який можна асоціювати з мріями, світлими спогадами людини:

- а) «Люблю дивитись»;
- б) «Чуєш, брате мій»;
- в) «Огні горять».

Музичний матеріал для прослуховування:

- вокальний дует «Люблю дивитись» О. Нижанківського;
- солоспів «Чуєш брате мій» Л. Ревуцького;

- романс «Огні горять» П. Сениці.

Правильна відповідь: а.

2. Прослухайте та визначте, який з цих творів є вокальним надбанням С. Людкевича:

- а) танго-пісня «Гуцулка Ксеня»;
- б) «Ой у полі криниченька»;
- в) романс «Черемоше, брате мій».

Музичний матеріал для прослуховування:

- танго-пісня «Гуцулка Ксеня» Я. Барнича;
- пісня «Ой у полі криниченька» Ф. Колеси;
- романс «Черемоше, брате мій» С. Людкевича.

Правильна відповідь: в.

3. Прослухайте та визначте, який з цих прикладів є вокальним твором Я. Барнича, який і в наш час виконується сучасними виконавцями:

- а) «Ой плакав я впросонню»;
- б) пісня-танго «Гуцулка Ксеня»;
- в) сцена зустрічі Одарки та Степана з 1 дії опери «Купало».

Музичний матеріал для прослуховування:

- солоспів «Ой плакав я впросонню» В. Матюка;
- танго-пісня «Гуцулка Ксеня» Я. Барнича;
- вокальна сцена зустрічі Одарки та Степана з 1 дії опери «Купало» А. Вахнянина.

Правильна відповідь: б.

4. Прослухайте та визначте змістове наповнення романсу

- О. Нижанківського «О, не забудь»:
- а) романс-оповідь;
- б) романс-заклик;
- в) романс-прохання.

Музичний матеріал для прослуховування:

- вокальний дует «До ластівки» О. Нижанківського;

- солоспів «Минули літа молодії» О. Нижанківського;
- солоспів «О, не забудь» О. Нижанківського.

Правильна відповідь: в.

5. Прослухайте обробку української народної пісні «Кругом, женчики, кругом» Ф. Колесси та виберіть характерні ознаки даного твору:

- а) мінорний лад, жвавий темп, кантиленна мелодія, розспіви;
- б) мінорний лад, повільний темп, інтонації плачу у мелодії;
- в) мажорний лад, дуже швидкий темп, стрибкоподібна мелодія.

Правильна відповідь: а.

6 завдання – «Чорний ящик». Один з учасників кожної команди з чорного ящика дістає смужку з назвою вокального твору, який потрібно заспівати усій команді. Музичне журі оцінює виконання твору за такими критеріями як художньо-виразне виконання, оригінальність інтерпретації твору, артистизм команди. Виграє та команда, яка краще і найбільше заспіває творів.

У чорний ящик організатором гри кладеться 6 смужок з наступними назвами творів:

- музика Я. Степового, слова Т. Шевченка «Зацвіла в долині червона калина»;
- укр. нар. пісня в обр. Семена Гулака-Артемівського «Стоїть явір над водою»;
- музика М. Лисенка, слова Т. Шевченка «Думи мої, думи мої»;
- музика і слова Я. Барнича пісня-танго «Гуцулка Ксеня»;
- обробка української народної пісні «В Вифлеємі тайна явилась велика» (колядка) О. Нижанківського;
- музика К. Стеценка, слова І. Міхневич романс «Ой чого ти дівчинонько».

Фінал гри. Ведучий підраховує призові фішки та виводить кількість балів по кожній команді, оголошує команду – переможця і прощається з гравцями і глядачами: «Я сподіваюсь, що наша зустріч допомогла вам глибше зануритися в складний, але надзвичайно цікавий світ вокальної музики,

пізнати нові сторінки життя та творчості українських композиторів кінця XIX – початку XX сторіччя».

Відповіді на 1 ігрове завдання – «Вікторина»:

Відповіді на запитання для першої команди:

1. б)
2. а)
3. а)
4. в)
5. а)
6. б)
7. а)

Відповіді на запитання для другої команди:

1. в)
2. а)
3. а)
4. б)
5. б)
6. в)
7. а)
8. додаткове запитання: а)